

Shrnutí

Tato diplomová práce se zabývá problematikou zneužívání přírodního opia v populaci rizikových uživatelů v ostravském regionu.

Výsledky byly získány prostřednictvím dotazníků vyplňovaných klienty Kontaktního centra (KC) Renarkon v Ostravě a klienty Terenního programu (TP) Renarkon na Ostravsku a Novojičínsku. Celkem bylo shromážděno 48 dotazníků.

Na základě vyhodnocení sebraných dat bylo zjištěno, že přírodní opium užívají nejčastěji osoby ve věku 19 - 38 let. Většinu z nich tvořili muži (85,4%), zbytek dotázaných, tj. 14,6% bylo ženského pohlaví. Téměř polovina dotázaných klientů (45,8%) žila s rodiči. Přesně 1/3 klientů mělo jen základní vzdělání, 35,4% jich uvedlo, že jsou vyučeni. V době vyplňování dotazníků byla téměř polovina klientů nezaměstnaná. Na virovou hepatitidu typu C (VHC) byla testována více než polovina dotázaných klientů (5,2%), a to s negativním výsledkem. Na HIV byla vyšetřena také polovina klientů (54,2%), ve všech případech s negativním výsledkem. Dříve se ze závislosti léčilo 12,5% klientů, nyní pouze 1 dotázaný.

První nelegálně užitou drogou bylo pro 91,7% dotázaných THC a to průměrně ve věku 13,8 let. Tato droga byla také pro 43,8% klientů drogou primární.

Zkušenosti s opiem mělo skoro 60,0% klientů déle než tři roky. Přes 70,0% klientů získávalo opium vlastním sběrem a s minimem úsilí. Většina klientů byla ochotna za opiem na krátkou vzdálenost vycestovat. Více než polovina klientů (64,6%) je schopná sesbírat denně asi 100 - 200 makovic, skoro 40,0% klientů odhadlo, že nasbírání za sezónu asi 5 000 - 10 000 makovic. Téměř všichni klienti odpovídali, že opium spotřebovávají okamžitě. Nejpreferovanějším způsobem užívání opia byla jeho intravenózní aplikace (64,6%), poté kouření opia (12,5%). Následně po užití opia byly popsány tyto prožitky: útlum, fyzická a psychická úleva, spokojenost a halucinace. U klientů se objevovaly také tyto nežádoucí účinky: nevolnost, zvracení, třes, bolest hlavy, snížené vidění nebo snížené hojení žil. Asi 12,5% klientů kombinovalo užívání opia s alkoholem a pervitinem, v 10,4% případů s pervitinem samotným nebo také s heroinem a pervitinem (10,4%).

Skoro 94,0% klientů uvedlo, že nikdy s nikým injekční stříkačky a jehly nesdílelo a nesdílí. Až na jednoho klienta všichni odpověděli, že nemění během užívání opia své hygienické návyky. Naprostá většina klientů (85,0%) si opatřovala a likvidovala stříkačky v rámci výměnných programů nízkoprahových zařízení. Ošetření vpichu provádí 64,0% klientů.

Průměrná hodnota obsahu morfinu v analyzovaném vzorku makoviny byla 0,8%.

Obsah morfinu ve vzorcích opia se pohyboval v rozmezí 21,5 - 33,8%. Na základě výpočtů můžeme odhadnout, kolik účinné látky se dostalo do systémové cirkulace uživatelů. Při intravenózní aplikaci jedné dávky opia, získané z 10 – 30 makovic si klienti aplikovali 98,8 – 146,4 mg morfinu, čímž překročili 31,5 krát maximální jednotlivou dávku; při spotřebě 31 – 70 makovic na jednu dávku si klienti aplikovali 151,2 – 341,5 mg morfinu. V tomto případě byla max. jednotlivá dávka překročena 74,8 krát. Jestliže na jednu dávku kuřiva klienti spotřebovali 10 - 20 makovic, aplikovali si 34,2 – 68,3 mg morfinu a překročili tak max. jednotlivou dávku 14,2 krát. V případě potřeby 21 – 30 makovic na jednu dávku kuřiva si klienti aplikovali 71,6 – 102,5 mg morfinu a max. jednotlivá dávka byla překročena 21,8 krát. Počet makovic potřebných pro přípravu čaje bylo uváděno 10 – 30. Do krve se tak klientům dostalo 78,8 – 235,5 mg morfinu, překročili tedy max. jednotlivou dávku až 51,6 krát.

Z těchto výsledků se dá usoudit, že dotázaní jsou pravidelní a silní uživatelé návykových látek, a sezónní aplikace tak vysokých dávek ještě umocňuje všechna rizika z takového chování plynoucí.

Docílit zřeknutí se již rozvinutého rizikového chování u drogově závislých je velmi nesnadné, a proto má zásadní důležitost program harm reduction a účinná prevence, která by v optimálním případě měla potenciální uživatele od takto nebezpečného chování odradit.